

BUSKSKVETTEN

Nr. 2 * 2003 * 19. årgang

RØDSTRUPE

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier
Epost : jenygard@online.no

OPPLAG: 300
ABONNEMENT: kr. 90,- pr. år

Stoff til Buskskvetten sendes fortrinnsvis direkte til redaktøren. Manuskripter bør leveres via epost eller på diskett. Stoff som er skrevet på data behøver ikke å ha ferdig layout. Styret i NOF - Buskerud fungerer som redaksjonsmedarbeidere, og kan brukes som kontaktpersoner.

ANNONSEPRISER:

1/1 side kr 500,- for 1 innrykk, kr 2000,- pr år
½ side kr 250,- for 1 innrykk, kr 1000,- pr år
¼ side kr 125,- for 1 innrykk, kr 500,- pr år

NESTE NUMMER AV BUSKSKVETTEN KOMMER CA 15. OKTOBER
FRIST FOR INNSENDING AV STOFF: 1. SEPTEMBER

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 2003

Leder /redaktør :	Egil Mikalsen	Øvre Eiker l.l.	
Nestleder:	Tonny Andersen	D.O. l.l.	tonnyan@online.no
Kasserer:	Terje Bakken	Øvre Eiker l.l	terje.bakken@sensewave.com
1. styremedlem	Torkild S. Lundberg	D.O. l.l.	torkild@stud.ntnu.no
2. styremedlem:	Jan Mjåland	D.O. l.l	jan.mjaland@primrose.no
Varamedlem	Erland Tollefsen	D.O. l.l	erland.t.tollefsen@moller.no
Revisor:	Per Øistein Klunderud	Øvre Eiker l.l.	

KONTINGENT :

Direktemedlemmer senior : kr. 90,- pr. år
junior : kr. 50,- pr. år
støttemedlem : kr. 30,- pr. år (mottar ikke Buskskvetten)
Lokallagskontingent : kr. 90,- pr. betalende medlem registrert 1.10 i år.

Rødstrupa på forsiden er fotografert av Jens Erik Nygård

Innhold :

Leder		side 31
Spover i Buskerud	Steinar Stueflotten	side 32
Fuglefolk i kikkerten		side 35
Vannfugltelling i Drammensvassdraget 8.-9. januar 2003	B. H. Larsen, Kendt Myrmo, Viggo Ree	side 36
Siste nytt fra Buskerud		side 45
Forsøk på et fargerikt fellesskap - om kvinand og kattugle	Viggo Ree	side 46
IKT for ornitologen - 5. Digiskoping	Jens Erik Nygård	side 48
Fugletur i nærmiljøet	Christoffer Mikalsen	side 53
Referat fra årsmøtet i NOF Buskerud 5.4.2003 i Mjøndalen	Jan Mjåland	side 54

Leder :

Ja, så sitter jeg her igjen med sommeren for full musikk rundt meg. Hva skal man skrive om nå mon tro? Jo, nå har jeg det. En ting som jeg har lurt veldig mye på, er hvorfor det er så få som møter opp på turer og ekskursionsjoner som blir arrangert rundt omkring i lokallagene. Er det bare sånn jeg ser det, eller er det en gjengs oppfatning blant flere, men som ikke sier noe? Hva føler de som er turledere/arrangører når de ser de samme "trøtte" fjesa, hvis det møter opp noen i det hele tatt?

For stort sett er det de samme som kommer hver gang. Ingen ting galt i det, for det er alltid hyggelig og treffe mennesker og utveksle opplevelser og erfaringer. Kanskje er det opplegget det er noe galt med? Er det for ofte? Er det for sært for den jevne fuglekikker? Klart noen ganger kan det bli litt problematisk med gange i noen timer, har full forståelse for det, men flesteparten av turene foregår jo i et bedagelig tempo uten de helt store kraftanstrengelser.

En tanke som har streifet meg noen ganger kan være att folk tenker som så. "Jeg kan jo ingen ting, det er jo bare eksperter som kommer, og da er det jo kjempeflaut og ta feil av linerle og vipe". Det kan jo skje den beste. Det har hendt meg mange ganger. Da sier jeg til meg selv, alle har vi vært nybegynnere en gang. Og heldigvis blir vi aldri utlært. For alle har vi litt og lære av hverandre. Det er helt sikkert.

En annen teori er jo att folk har så veldig mye å gjøre, unger skal kjøres både treninger og andre fritidsaktiviteter og døgnet har jo bare 24 timer, men det er snakk om noen få kvelder i løpet av året. Folk har kanskje ikke tid til og være i ro så lenge av gangen, det må skje noe hele tiden. De er rett og slett redd for stillheten, jeg har sett eksempler på det, men i en annen sammenheng enn fuglekikking og det er en skremmende utvikling. Jeg har lært en ting, og det er tålmodighet. Du kan sitte i timer uten å se noen ting, men når du pakker sammen da dukker både det ene og det andre opp. Det trenger ikke bestandig være på de mest kjente steder med fugltårn og panoramautsikt som er det som teller.

Så jeg har ett forslag, bruk noen timer i for eksempel overgangen mellom skog og et jorde/åker der er det utrolig mye som kan dukke opp. Ikke bare fugl, men kanskje rådyr, hare eller en rev. Der er det jo også en rik flora med mange spennede insekter som er en studie verdt. Med litt hell ser du kanskje en lercefalk på jakt etter en øyenstikker. Maken til luftakrobat skal man lete lenge etter.

Jeg er sikker på att det er noen der ute som har mange forslag til turer eller andre aktiviteter, del dem med noen i styret i lokallaget ditt. De er alltid åpne for forslag og tar imot det med glede og takk. Dette var bare noen små tanker i fra meg nå i disse ferietider. Ønsker alle med dette EN RIKTIG GOD SOMMER. Bruk den.

Egil Mikalsen

Spover i Buskerud

av Steinar Stueflotten

LRSK fortsetter sin presentasjon av utvalgte artsgruppers forekomst i Buskerud. Denne gangen tar vi for oss spovene som tilhører underfamilien storsniper i snipefamilien. Småspove og storspove er regelmessige men fåtallige hekkefugler i fylket, mens svarthalespove og lappspove kun er sjeldne trekkgjester. Beskrivelsene er basert på den kunnskapen som LRSK i Buskerud for tiden har om de fire artene i LRSKs database, Hekkefuglatlas- og VinterAtlas-prosjektene.

Svarthalespove *Limosa limosa*

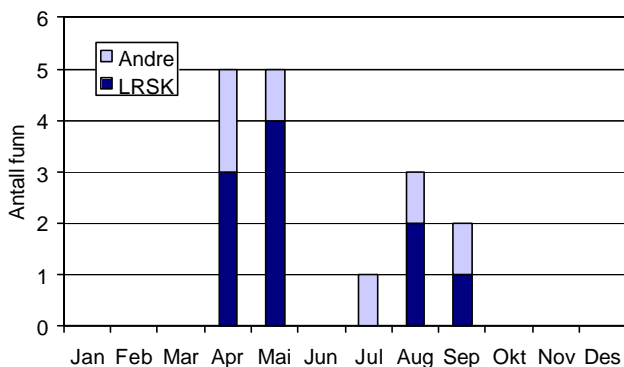
Spredt i palearktisk region med tre underarter, der nominatunderarten *limosa* hekker på Kontinentet og videre østover til Jenisei, og underarten *islandica* i Island, Skottland og Nord-Norge. Fuglene som hekker spredt og fåtallig i Sør-Norge, tilhører mest sannsynlig underarten *limosa*. *Limosa* overvintrer i Nord-Afrika, *islandica* i Vest-Europa. Den norske bestanden er anslått til 100-150 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Sjelden og tilfeldig trekkgjest vår og høst, men ikke årvisst.

Godkjente funn (9/19):

- 1967 ØVRE EIKER: 1 ind Fiskumvannet 04.05. (T.Gunnarsen) (Haftorn 1971).
- 1974 ØVRE EIKER: 5 ind Fiskumvannet 25.08. (A.Hals).
- 1975 RINGERIKE: 5 ind Averøya 20.04. (K.Jerstad, K.Kastnes og T.Anker-Nilsen), 1 ind 21-22.04.
- 1982 ØVRE EIKER: 3 ind Sem 18.08. (A.Hals).
- 1985 HOLE: 1 ind Steinsvika 23.04.-04.05. (K.Myrmo, O.Råd) og trolig samme individ Juveren 04.05. (K.Myrmo).
- 1986 HOLE: 1 ind Steinsvika 01.05. (K.Myrmo).
- 1997 HOLE: 1 ind Svarstadvika 08.05. (K.Myrmo).
- 2001 RINGERIKE: 1 ind Karlsrudtangen 15.09. (J.L.Hals).
- 2003 LIER: 1 ind Gilhusodden, Linnestranda 15.04. (E.Gates).

Trekk: Svarthalespova opptrer sporadisk på trekket vår og høst. Om våren observeres arten fra ultimo april til medio mai, ekstremum: 15.04. – 18.05., om høsten fra medio august til ultimo september, seinest 27.09. De aller fleste funnene er fra Fiskumvannet og Nordre Tyrifjorden. De fleste funnene dreier seg om enkeltindivider, men det er sett opp til 5 individer sammen et par ganger (1974 og 1975). Grafen viser funnfordeling per måned. Her er det i tillegg til de godkjente funnene, også tatt med 6 funn som ikke er innrapportert til LRSK.

Lappspove *Limosa lapponica*

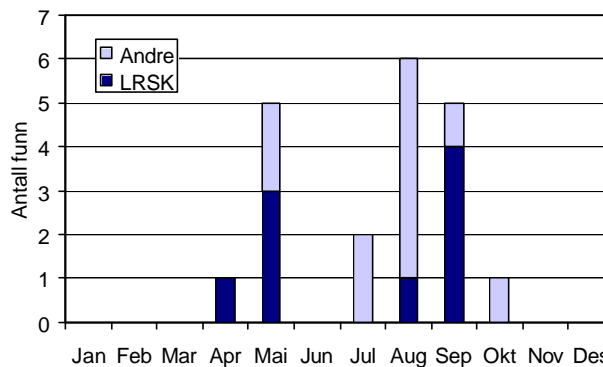
Arten hekker på arktisk tundra fra Norge i vest, gjennom nordlige Sibir øst til Vest-Alaska. I Norge hekker arten kun i Finnmark. Hovedtrekket både vår og høst går langs norskekysten, og arten overvintrer langs kysten av Vest-Europa. Den norske bestanden er anslått til 1.000-3.000 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Sjelden og tilfeldig trekkgjest vår og høst, men ikke årvisst.

Godkjente funn (9/10):

- 1974 DRAMMEN: 1 ind Drammen 11.05. (M.Sjøblom).
- 1976 RØYKEN: 1 ind Sundbyholmene 25.09. (P.O.Syvertsen, Ø.Syvertsen).
- 1987 RINGERIKE: 1K Nordfjorden 13.09. (K.Myrmo).
- 1987 HOLE: 1K Steinsvika 20.09. (K.Myrmo).
- 1993 RINGERIKE: 1 ind Averøya 10. og 18.04. (K.Myrmo).
- 1995 HOLE: 1 ind Svarstadvika 30.08. (B.H.Larsen).
- 1997 RINGERIKE: 1K Røsshholmstranda 09.09. (B.H.Larsen).
- 1998 ØVRE EIKER: 1 ind Fiskumvannet 14.05. (T.Jensen, L.T.Poppe).
- 1999 ØVRE EIKER: 2 ind Fiskumvannet 13.05. (S.Dahl, J.R.Gustad, T.Hansen).

Trekk: Lappspova opptrer sporadisk på trekket vår og høst, hyppigst på høsttrekket. Om våren vanligst i første halvdel av mai, ekstremum: 10.04. – 18.05., om høsten primært i august og september, seinest Averøya 10.10.75 (ikke behandlet av LRSK). Juvenile fugler er vanligst på høsttrekket i september. De aller fleste funnene er fra Fiskumvannet og Nordre Tyrifjorden, sjelden ellers. De fleste funn dreier seg om enkelt-individer, men i august 1992 opptrådte arten mer tallrikt med maks 23 individer i Nordfjorden, Ringerike, derav 19 ind på Røssholmstranda og 4 ind på Averøya (Larsen 1995; ikke innrapportert til LRSK). Grafen viser funnfordeling per måned. Her er det i tillegg til de godkjente funnene, også tatt med 11 funn som ikke er innrapportert til LRSK. Det kan for øvrig nevnes at lappspova observeres regelmessig i trekktidene i Sandebukta, Vestfold.

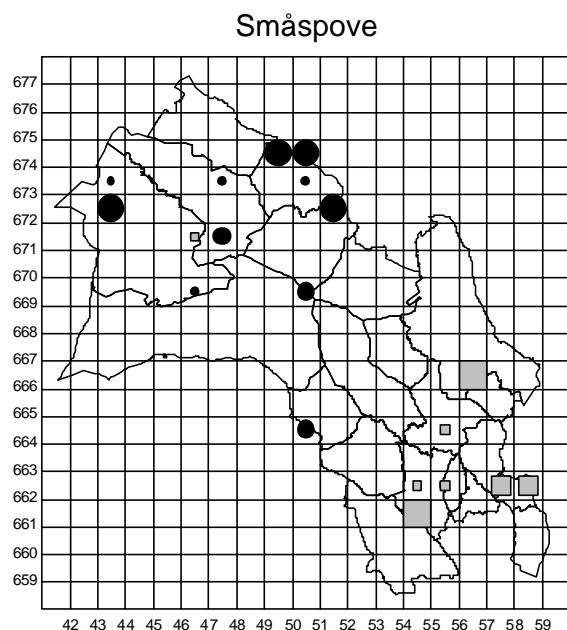
Småspove *Numenius phaeopus*

Arten har en usammenhengende nordlig cirkumpolar utbredelse. Vår norske underart hekker på Island og Færøyene, gjennom Skandinavia og øst til Vest-Sibir. Den norske bestanden har tyngdepunkt i Midt- og Nord-Norge. På Østlandet er arten fåtallig med spredte forekomster i indre, høyereliggende strøk. Trekkfugl som overvintret i Vest-Afrika. Den norske bestanden er anslått til 10.000-20.000 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Spredt og fåtallig hekkefugl i indre, nordlige deler av fylket. Regelmessig på trekket.

Bestand: Opplysninger om småspovas hekking i Buskerud er mangelfulle, derfor er det vanskelig å anslå bestandsstørrelsen med sikkerhet. Men det hekker neppe mer enn 50 par i fylket, trolig bare 20-50 par. Arten

hekker på store og vidstrakte myr- og heiområder i fjellskogsbeltet og opp til lavalpin sone. Det er ingen tegn som tyder på at artens utbredelse eller bestandsstørrelse er endret de siste tiårene.

Kartet viser ruter med hekkefunn (runde, svarte prikker; Atlaskode B, C og D) og trekkobservasjoner (firkantede, grå prikker; små 1-5 funn, mellomstore 6-10 funn, og store >10 funn); oppdatert status per 2002.

Trekk: Småspova opptrer fåtallig men regelmessig på vår- og høsttrekket i lavlandet spesielt i nedre deler av fylket. Om våren fra ultimo april til ultimo mai, med gjennomsnittlig ankomstdato 03.05., og ekstremum: 15.04. – 01.06., tidligst Fiskumvannet 15.04.00. Høsttrekket kan starte svært tidlig, idet voksne fugler trekker bort fra hekkeplassene allerede i siste halvdel av juli. Bl.a. er arten sett flere steder langs kysten av Røyken i siste halvdel av juli, tidligst 1 ind Høvikskjæra, Røyken 02.07.77, samt på Veslehaug, Modum 03.07.96. Hovedtrekket om høsten foregår fra medio august til medio september, seinest Fiskumvannet 04.10.98 og Hals, Øvre Eiker 01.12.76. Normalt sees bare 1-3 ind sammen, maks 35 ind Fiskumvannet 19.04.03 og 30 ind 12.05.95. Om høsten bare 1-3 ind sammen. Arten observeres som regel i våtmarksområder og på beitemark, om høsten også på større holmer og skjær langs Oslofjorden.

Storspove *Numenius arquata*

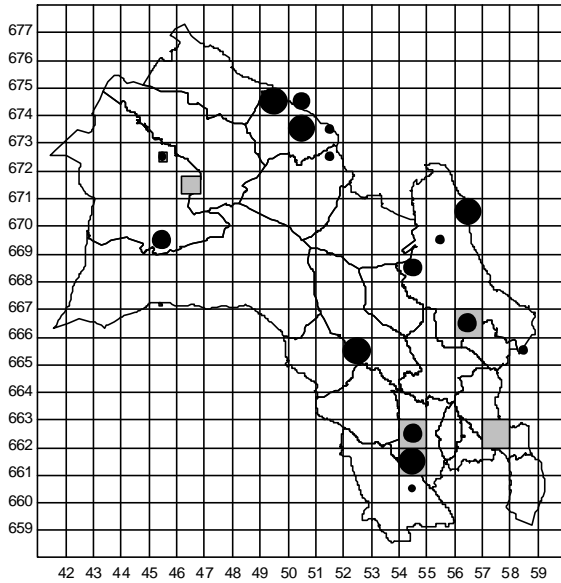
Storspova er vidt utbredt gjennom nesten hele den nordlige palearktiske region. I Europa hekker arten fra De britiske øyer i vest, gjennom Nord- og Mellom-Europa og øst til Ural. I Norge er storspova vanligst langs kysten, mer spredt og fåtallig i lavlandet på Østlandet. Trekkfugl som i hovedsak overvintret i Storbritannia. Den norske bestanden er anslått til 5.000-10.000 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Spredt og fåtallig hekkefugl. Regelmessig på trekket.

Bestand: Heller ikke storspova er en vanlig hekkefugl i Buskerud. Faktisk er den overraskende sjelden. Trolig hekker ikke mer enn 20-30 par i fylket. Arten fins spredt til sjeldent på kulturmark i lavlandet i sørlige og midtre deler av fylket, samt på noen større myrområder opp mot fjellbjørkeskogen i midtre og nordlige deler, bl.a. på Golsfjellet. Endringer i kulturlandskapet har trolig ført til en tilbakegang for arten i lavlandet på Østlandet de siste tiårene. I sørlige deler av Buskerud hekket det tidligere 1-3 par på myrene rundt Fiskumvannet fram til begynnelsen av 1970-tallet, og 1-2 par på kulturmark i samme område fram til 1990, og på nytt i 1996. Ut over dette kjenner ikke LRSK til noen hekking på kulturmark i lavlandet etter 1990.

Storspove

Kartet viser ruter med hekkefunn (runde, svarte prikker) og trekkobservasjoner (firkantede, grå prikker), kodet på samme måte som for småspove med oppdatert status per 2002.

Trekk: Storspovas høylytte og klare fløytetoner er et kjærkomment vårtegn for mange når de lyder utover kulturlandskapet en tidlig april. Arten opptrer regelmessig på vårtrekket i lavlandet i nedre deler av Buskerud fra primo april til primo mai; cirka en uke seinere i nord-fylket. Gjennomsnittlig ankomstdato i sør er 10.04., tidligst Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.03.98. Typisk ankomst til Strandafjorden i Ål er 17.04. (4 år), tidligst 11.04.71 (T.Breiehagen). Sees normalt i småflokker med opp til 20-30 ind sammen, maks 107 ind Nordre Tyrifjorden, Ringerike 22.04.01, 80+ ind Lillesand, Lier 26.04.95 og 77 ind Fiskumvannet 19.04.94. Høsttrekket kan, som for småspova, starte svært tidlig idet hunnen overlater ungepasset til hannen bare

en uke eller to etter klekkingen, og kan da starte høsttrekket allerede ved St.Hans-tider. Hovedtrekket om høsten foregår imidlertid fra primo august til medio september når ungfuglene passerer; seinest observert ved Fiskumvannet 25.09. Arten er normalt mindre tallrik om høsten, og det sees da sjelden mer enn 10-20 ind sammen, maks 50-60 ind Fiskumvannet ultimo juni 2000 og 30 ind Hals, Øvre Eiker 06.08.97. På trekket observeres storspova som regel i våtmarksområder og på kulturmark.

Storspove, Lillesand 15.4.03

Foto : Jens Erik Nygård

Referanser

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red) 1994: Norsk fugleatlas. NOF, Klæbu, 552 s.

Larsen, B.H. 1995. Arktiske vadere på høsttrekk i Tyrifjorden i 1991 og 1992. Buskskvetten 11(1): 14-19.

⌘

Tilføyelser til Lillesand-rapport i forrige nummer.

1 isfugl ble sett 25.5 (K. og B. Solbakken).
2 myrsangere ble sett 2.6 (JEN) og 7.6 (JEN, SST, EGA, MJJ).

Fuglefolk i kikkerten

Egil Mikalsen er 36 år, sjåfør/stillasbygger av yrke, bor i Mjøndalen,

Når begynte du å interessere deg for fugler?

Var mye på fjellet og i skogen med foreldra mine på fisketurer og turer ellers. Så det var vel da interessen ble fenget. Pluss at jeg var med 10 år i speidern som gjorde sitt.

Hvor var det at du først gikk for å se på fugler?

Ut av døra hjemme. Der var det 10 meter til skogen. Da kunne jeg gå fra Åsen i Mjøndalen til Eikern i skog hele veien. Kunne jo ikke ha det bedre.

Hvordan arter fuglehobbyen seg for deg?

Den er vel en del av hverdagen med kikkende rundt i nærområdet, prøver og følge litt med på det som skjer, ikke alltid like lett. Har også en 30-40 fuglekasser som blir fulgt opp.

Hvor liker du og dra for og se på fugl i dag?

Er endel på Miletjern, Fiskumvannet og Mjøndalsskauen, samt endel på Ålsfjella når vi er på ferie og helgturer.

Hvilke fuglearter setter du mest pris på å se?

Spettmeisen er en utrolig fin fugl å følge med på der den raser opp og ned etter trestammen eller kommer som en torpedo på foringsbrettet så frøspruten står til alle kanter. Ellers er andefugler med sine mange drakter artig å studere.

Alle har vel noen arter som de ikke ennå har sett, hvilke står høyest på din liste?

Det må vel være dvergdykker, som har vært sett både på Miletjern og Fiskumvannet.

Har du hatt verv i NOF?

Er inne i mitt første år som leder for NOF Buskerud og styremedlem for NOF Øvre Eiker l.l. Har også sittet ett år i tårngruppa for tårnet på Fiskumvannet.

Hva ønsker du deg av NOF lokalt og sentralt for at den ornitologiske virksomheten skal styrkes?

Kanskje prøve og gjøre seg litt mere aktive utad, litt mere synlige i hverdagen for å si det sånn. Ikke bare hver gang det er noe galt.

Har du andre hobbyer enn fuglekikking?

Er en del opptatt med modelljernbane og jernbanehistorie.

✕

Vannfugltelling i Drammensvassdraget 8.-9. januar 2003

av Bjørn Harald Larsen, Kendt Myrmo og Viggo Ree

Overvåkningen av overvintrende vannfugl i Drammensvassdraget i nedre Buskerud ble gjenopptatt i januar 2003, først og fremst med formål å følge utviklingen i sangsvanebestanden i et av dens viktigste vinterområder i Norge. Overvåkningen pågikk årlig i perioden 1990 til 2000 (se bl.a. Larsen m.fl. 2000). Årets telling inngikk også i NOF og NINA's såkalte Årtusentelling av sjøfugl og ble støttet økonomisk av viltfondsmidler fra fylkesmannen i Buskerud.

Dekningsgrad, vær- og isforhold.

Tellingene omfattet også i år Begna nedstrøms Sperillen, Randselva, Storelva, Tyrifjorden, Drammenselva, Vestfosselva og Loselva. De fleste elvestrekningene ble dekt tilnærmet 100%, og enkelte strekninger ble også gått for å få gode tall på vannfuglene. For øvrig ble det talt fra gode utkikkspunkt både langs elvene og langs Tyrifjorden. Tellingene ble i år foretatt over 4 dager, men faren for dobbelttelling skulle være liten da områdene med mest fugl og nærliggende lokaliteter ble talt samme dag.

Førjulsvinteren 2002 var den kaldeste på 25 år på de fleste målestasjoner på Østlandet, og første halvdel av januar fortsatte også med streng kulde. Dette førte til større gjenfrysing av vassdragene i Nedre Buskerud enn noen vinter i perioden 1990-2000. Bare Randselva og Vestfosselva hadde tilnærmet normale isforhold på grunn

av elvekraftverkene. Dette gjaldt også øvre del av Drammenselva, men hele nedre del av Drammenselva var islagt (fra 1-2 km nedenfor Hokksund). Hele Tyrifjorden var islagt med unntak av to mindre råker utenfor utløpet av Storelva, ei smal råk nord for Vikersund og helt nede ved utosen ved Vikersund.

Samlet telleresultat

Samlet ble det registrert 1353 vannfugler fordelt på 13 arter (Tabell 1). Dette er under halvparten av gjennomsnittlig antall overvintrende vannfugler i samme område i perioden 1990-2000. Nedgangen skyldes først og fremst de spesielt ugunstige isforholdene i vinter, men vi har også sett en generell negativ utvikling i enkelte bestander uavhengig av vintertemperatur og islegging de siste årene – dette gjelder særlig sangsvane og knoppsvane.

De mest tallrike artene var sangsvane (302 ind.), knoppsvane (292 ind.), kvinand (270 ind.) og stokkand (228 ind.). Som vanlig ved ekstreme isforhold ble det funnet flest fugler i Vestfosselva (315 ind.) – mer uvanlig var det at det ble registrert flere knoppsvaner enn sangsvaner i dette vassdraget, som vanligvis samler en stor del av Buskeruds overvintringsbestand av sangsvane i harde vintrer. De viktigste enkeltlokalitetene for andefugler var strekningen Vestfossen til Haug i Vestfosselva (209 ind.) og utosen av Tyrifjorden ved Vikersund (186 ind.).

Art	Begna	Randselva	Stor-elva	Tyri-fjorden	Drammens-elva	Vestfoss-elva	Sum
Dvergdykker						1	1
Knoppsvane	7	8		137	37	103	292
Sangsvane	96	68	12	10	16	100	302
Kanadagås					1		1
Stokkand	12	65	45	13	65	28	228
Toppand		2		14	12	5	33
Kvinand	71	34	37	8	66	54	270
Laksand	18		8	5	34	17	82
Sothøne				3			3
Gråmåke				69	31		100
Krykkje					1		1
Lomvi				4			4
Fossekall	14	4		6	5	7	36
Sum vannfugl	218	181	102	269	268	315	1353

Begna

På tross av den ekstremt lange kuldeperioden og vedvarende kaldt vær var det fortsatt en god del åpent i de midtre delene av Begna, og det var her sangsvanene konsentrerte seg i år; særlig ved Bergsund og ved Røstby lå det en del fugl. Råka på Langstøa var mindre enn noen gang tidligere registrert, og denne lokaliteten hadde

betydelig mindre svaner en normalt (over 150 sangsvaner her i februar 2002). De siste årenes faste lappfiskender glimret med sitt fravær i vinter, og heller ikke andre uvanlig vannfugler ble observert (i fjor ble det sett både storskarv og dvergdykker i februar).

*Følgende forkortelser er benyttet i tabell 2-7: KN=knoppsvane, SA=sangsvane, KA=kanadagås, ST=stokkand, TO=toppand, KV=kvinand, LA=laksand, KR = krykkje, GR=gråmåke, SO=sothøne, FO=fossekall, - = lokaliteten ikke undersøkt, # = helt islagt, * = delvis islagt.*

Lok nr	Lokalitet	KN	SA	ST	KV	LA	FO	SUM
1	Høneren-Nes							-
2	Kongsstrømmen		2		47	4	3	56
3	Killingstrømmen					6	5	11
4	Killingstrømmen- Bergsund		2			3		5
5	Bergsund-Eriksplassen	2	38		7	3	3	53
6	Garntangen-Hallingby	4	28	1	13	2	3	51
7	Hallingby-Domningen							#
8	Langstøa	1	26	11	4			42
9	Pålerud-Hen							#
10	Hen-Follum							0
11	Mollvall							#
	Sum lok 1-11	7	96	12	71	18	14	218

Randselva

Som tidligere nevnt holder elvekraftverkene det isfritt i Randselva nærmest uansett temperaturer, noe som gjør at vassdraget blir viktigere og viktigere utover vinteren – særlig for sangsvane og kvinand. I år lå sangsvanene jevnt

fordelt på hele elvestrekningen, mens kvinendene lå i øvre del og stokkendene helt nede mot samløpet med Storelva. Bare 4 fossekaller er langt under normalt i Randselva.

Lok nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	TO	KV	FO	SUM
1	Aslakrud-Viul	4	19		2	24		49
2	Viul-Hvalsmoen		17			8	4	29
3	Hvalsmoen-Hønefoss	4	32	65		2		103
	Sum lok. 1-3	8	68	65	2	34	4	181

Storelva

Storelva fryser ganske raskt til i nedre deler under en hard vinter som vi hadde i år, og det ble bare registrert

små råker nedenfor Hønefoss. Gjennom Hønefoss by lå det en del stökkender og kvinender, mens det for øvrig bare ble registrert små antall av sangsvane og laksand

Tabell 4. Resultater av tellingene i Storelva

Lok. nr.	Lokalitet	SA	ST	KV	LA	SUM
1	Hønefoss-Monsrud	5	45	33	8	91
2	Monsrud-Busund bru	7		2		9*
3	Busund bru-Averøya			2		2*
	Sum lok. 1-3	12	45	37	8	102

Tyrifjorden

Det var ekstremt tidlig og massiv islegging også i Tyrifjorden i vinter, isen la seg i hovedbassenget allerede før nyttår, og under tellingene var det åpent bare i to råker utenfor Averøya, i en smal ca 2 km lang råk nord for Vikersund og helt ved utosen. Utosen var imidlertid den viktigste overvintringslokaliteten i overvåkningsområdet

i år, og det var som vanlig knoppsvanene som dominerte i antall her. En større flokk med gråmåker holdt også til her, og disse pendler mellom avfallsplassen ved Åmot og Vikersund i vinterhalvåret. Tellingenes eneste sothøner ble også observert her.

Tabell 5. Resultater fra tellingene i Tyrifjorden 07.-08.01.2003

Lok-nr	Lokalitet	KN	SA	ST	TO	KV	LA	SO	GR	LO	FO	SUM
1	Steinsfjorden											#
2	Kroksundet			1								1
3	Storøysundet											#
4	Sælabonn											#
5	Bønsnes-Gomnes											#
6	Onsakervika-Averøya											#
7	Nordfjorden					2	1			4		7
8	Veholt-Tyristrand											#
9	Nakkerudtangen-Fjellstangen											#
10	Fjellstangen-Drolsumtangen											#
11	Drolsumtangen											#
12	Vikersund	137	10	12	14	6	4	3	69		6	261
	Sum lok. 1-12	137	10	13	14	8	5	3	69	4	6	269

Drammenselva

Det var bare i tilknytning til kraftverkene og fossene at det var åpent vann i Drammenselva under tellingene, med unntak av tre mindre råker midt ute i elva ved Skotselv. Bergsjø var bare isfri helt i nordenden, og det ble registrert langt færre vannfugler på denne

lokaliteten enn normalt under disse vintertellingene. Både knoppsvane og sangsvane har uvanlig fåtallige, og kanadagås på Bergsjø var faktisk den eneste som ble registrert under hele tellingen! Også endene opptrådte i langt mer beskjedne antall enn i en vinter med mer normale isforhold.

Tabell 6. Resultater fra tellingene langs Drammenselva 08.01.2003 (krykkje observert i Bergsjø 18.01.).

Lok nr	Lokalitet	KN	SA	KA	ST	TO	KV	LA	GR	KR	FO	SUM
1	Bergsjø	21	2	1	25	6	12	1		1		69
2	Katfoss - Sporpind	1	6		12		26	28			4	77
3	Åmot	3			28	6	5	4	30			76
4	Skotselv		2				6					8
5	Hellefoss- Hokksund	12	4					1	1		1	19
6	Hokksund-Horgen		2				17					19
7	Steinberg-Mjøndalen											#
8	Mjøndalen-Daler											#
9	Daler-Gulskogen											#
10	Gulskogen-Strømsøy											#
11	Strømsøy											#
	Sum lok 1-12	37	16	1	65	12	66	34	31	1	5	268

Vestfosselva/Loselva

Hele Vestfosselva var isfri nedenfor Vestfossen, mens det var noe mindre åpent enn vanlig i utosen av Fiskumvannet. Loselva derimot var islagt i år. Dette var det viktigste vassdraget for overvintrende andefugler i år, og de midtre delene av Vestfosselva var den viktigste

enkeltlokaliteten i overvåkningsområdet. Til forskjell fra tidligere år var det (med knapp margin) knoppsvane som var den tallrikeste arten i elva – tidligere har sangsvane dominert klart i antall. Vinterens eneste dvergdykker ble observert sør for Haug.

Tabell 7. Resultater av tellingene i Vestfosselva 08.01.2003

Lok nr.	Lokalitet	DV	KN	SA	ST	TO	KV	LA	FO	SUM
1	Fiskumvannet-Vestfossen			10	4	4	20	1	1	40
2	Vestfossen-Haug	1	84	71	10	1	29	13	5	214
3	Haug-Hokksund		19	19	14		5	3	1	61
4	Loselva									#
	Sum lok. 1-4	1	103	100	28	5	54	17	7	315

Dvergdykker

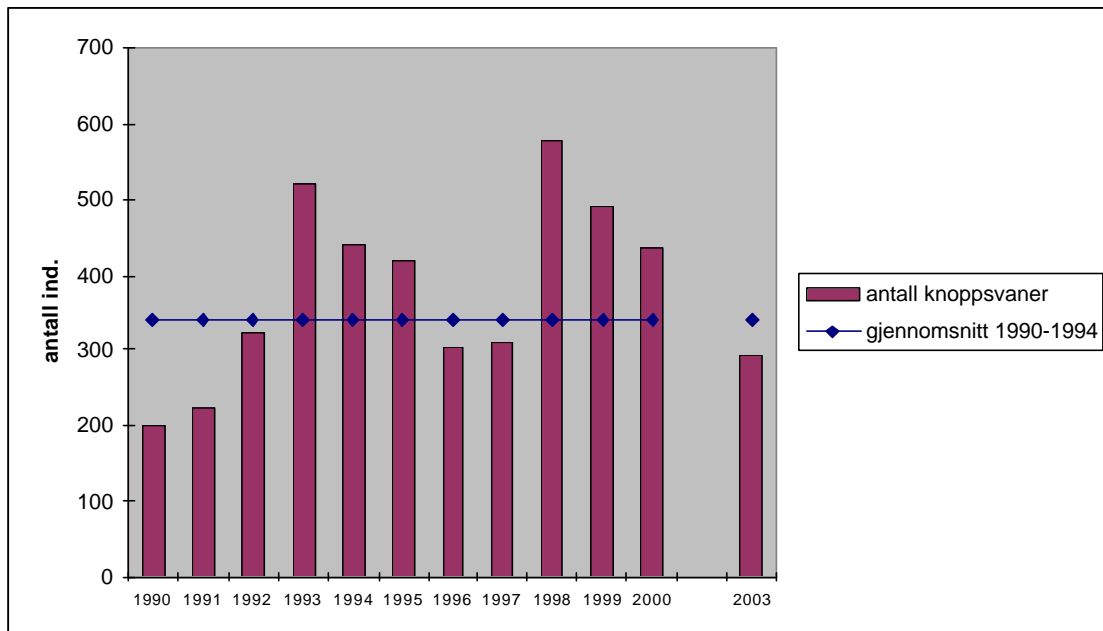
Under tellingene ble det bare registrert ett individ – sør for Haug i Vestfosselva. Senere på vinteren ble det også

sett en fugl i Drammenselva ved Åmot (Jon L. Hals pers. medd.).

Knoppsvane

Nedgangen i bestanden av overvintrende knoppsvaner fortsetter, i likhet med høstbestanden i Nordre Tyrifjorden.

De største konsentrasjonene lå i vinter ved Vikersund og i de midtre delene av Vestfosselva.

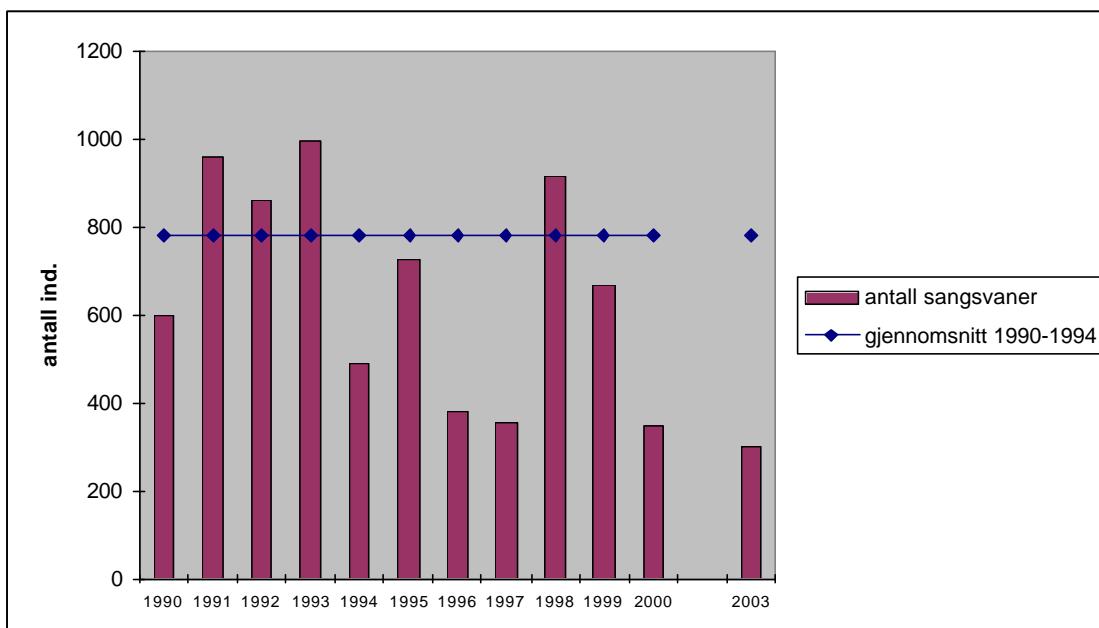

Figur 1. Antall registrerte knoppsvaner under midtvintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-1994.

Sangsvane

De siste vintrene har antall overvintrende sangsvaner i det undersøkte området ligget på omlag en tredjedel av bestanden tidlig på 1990-tallet. Noe av dette kan forklares med en tendens til hardere vintre, men selv i en mild vinter som i 1999/2000 var antallet bare noe høyere enn i år. Så vi ser nok også en generell tilbakegang i bestanden i våre områder, noe som også understøttes av lavere antall under høsten i Nordre Tyrifjorden. Sangsvanebestanden i Nordvest-Europa ble beregnet til nær 60 000 fugler etter en telling utført vinteren 1994/95, og en ny telling vinteren 1999/2000 skulle gi grunnlaget for å vurdere eventuelle

endringer i bestanden. Tallene fra denne tellingen er imidlertid fortsatt ikke bearbeidet, så det er for tidlig å si om det vi ser i vassdragene i Buskerud også gjelder for hele den vestpalearktiske bestanden. Den viktigste sangsvanelokalitetene i år var strekningen Vestfossen-Haug i Vestfosselva, mens det på den vanligvis viktigste lokaliteten – Langstøa i Begna – var mer is og langt mindre svaner enn tidligere vintre. For øvrig var det mindre ansamlinger med sangsvaner i midtre deler av Begna, på flere steder i Randselva (særlig Hovsenga) og i øvrige deler av Vestfosselva.

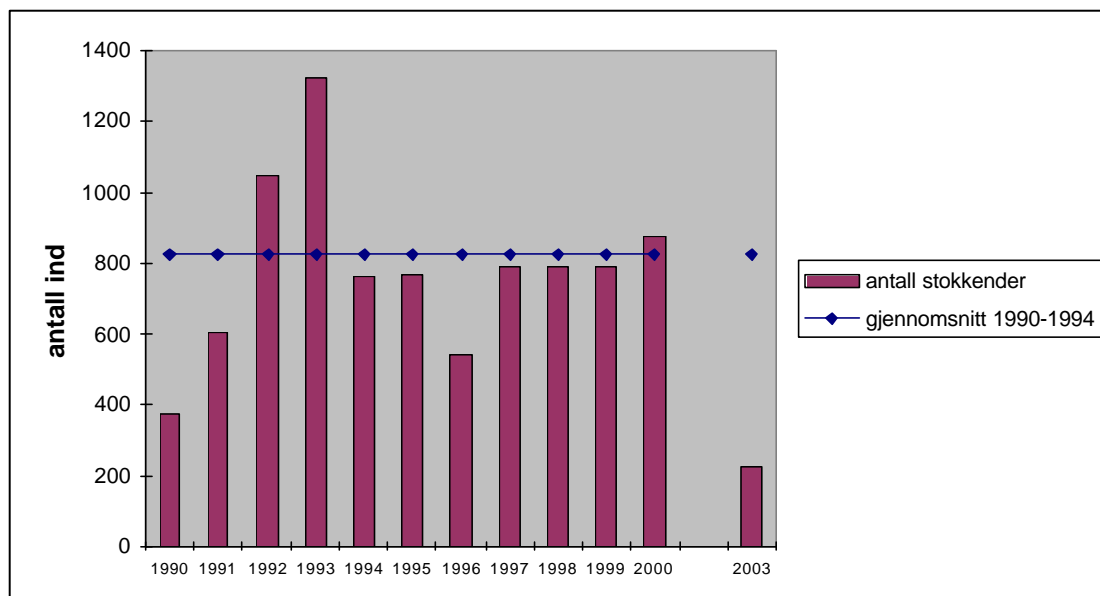
Figur 2. Antall registrerte sangsvaner under midtvintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-1994.

Kanadagås

I en så hard vinter som i år trekker hele høstbestanden av kanadagås ut av vassdragene i nedre Buskerud, og det ble kun observert ett individ på Bergsjø under tellingene.

Stokkand

Også stokkendene trekker ut av området i store antall i en hard vintre, og bestanden ligger nå langt under nivået på 1990-tallet. Overvintringsflokker ble registrert i nedre del av Randselva, i Storelva ved Sjongstangen, på Bergsjø og i Drammenselva ved Åmot – i størst antall på de to førstnevnte lokalitetene.

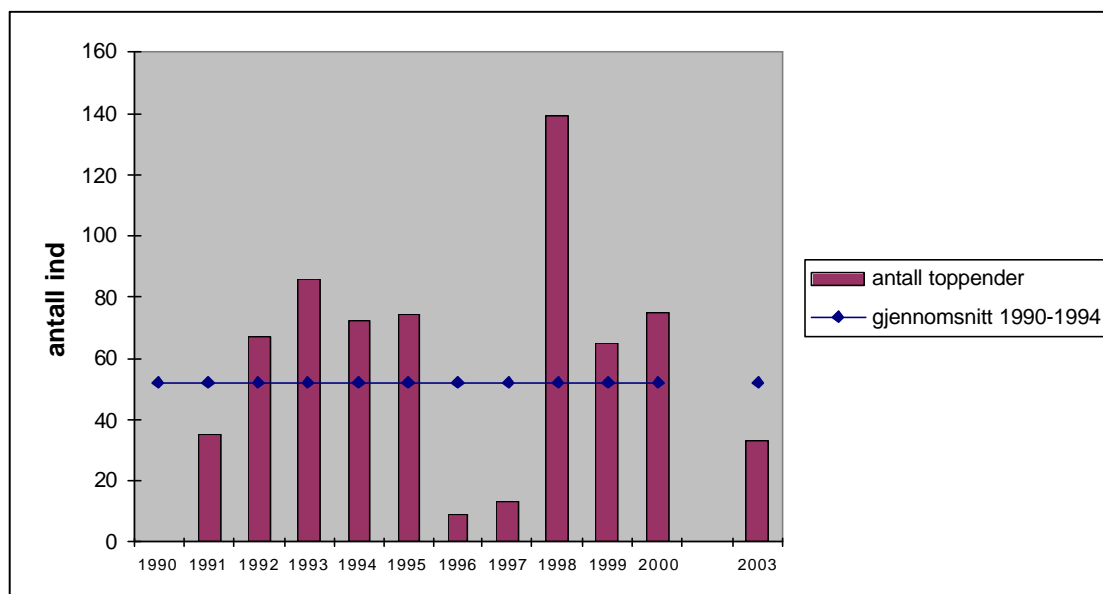

Figur 3. Antall registrerte stokkender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-1994.

Toppand

Antall overvintrende toppender synker i harde vintre, men bestanden var allikevel klart høyere enn de to siste virkelig harde vintrene; 1995/96 og 1996/97 – selv om isforholdene var enda mer ekstreme i vinter. Toppendene ble som vanlig registrert i størst antall ved Vikersund og

i Bergsjø, mens småflokker oppholdt seg i Randselva og Vestfosselva, samt i Drammenselva ved Åmot. Toppand er en forholdsvis ny overvintringsart i vassdragene i Buskerud, og det var først vinteren 1990/91 arten ble observert i noe antall.

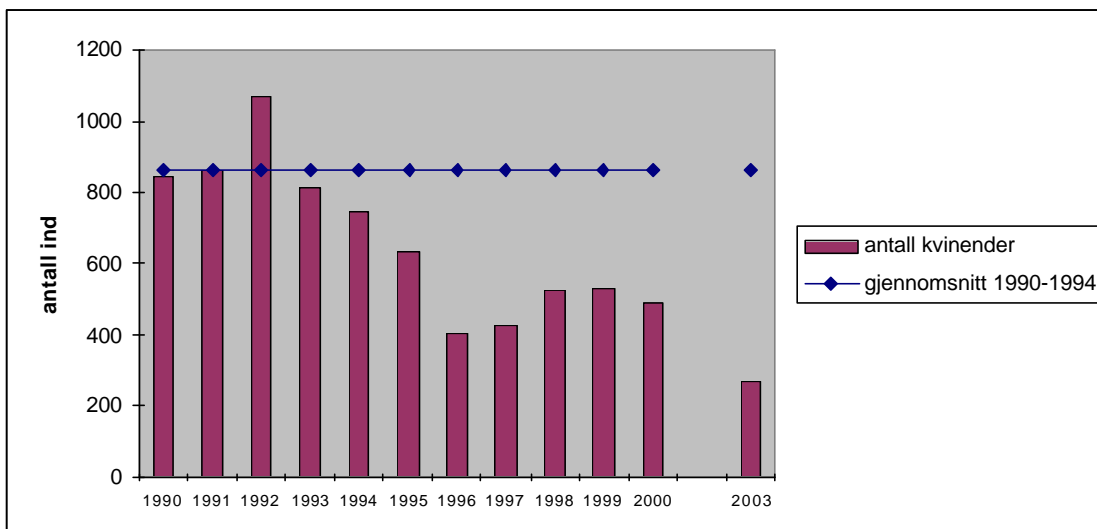

Figur 4. Antall registrerte toppender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-1994.

Kvinand

Årets svake resultat underbygger tendensen til synkende vinterbestand av kvinand i vassdragene i Buskerud, dels også uavhengig av vintertemperaturene (Figur 5). Bestanden ligger nå bare på ¼ av nivået tidlig på 1990-tallet. Som vanlig var Kongsstrømmen ved utosen av

Sperillen en viktig lokalitet for kvinanda, mens andre lokaliteter som tidligere har hatt mange kvinender, slik som Bergsjø og strekningen Gravfoss-Sporpind i Drammenselva, i år bare hadde små antall.

Figur 5. Antall registrerte kvinender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-1994.

Laksand

Også bestanden av laksender gikk en del ned fra tidligere vintrer, selv om dette er en art som burde tåle både lave temperaturer og islegging av gruntvannsområder bedre enn mange andre vannfugler. Bare en gang tidligere har antall laksender vært under 100 individer (i 1996).

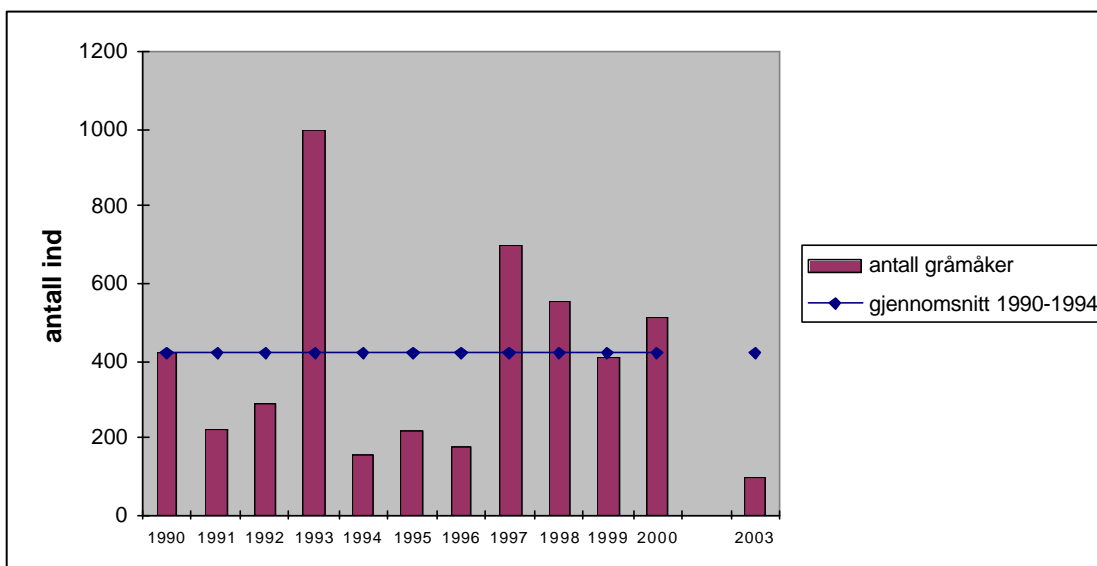
Steinsfjorden) november/desember. Under tellingene ble det bare funnet 3 fugler ved Vikersund.

Sothøne

I en så hard vinter trekker de aller fleste sothønene ut av området (i praksis vekk fra Vikbukta/Steinsvika i

Gråmåke

I telleperioden ble det bare notert en liten flokk på avfallsplassen ved Åmot og en litt større flokk ved Vikersund, og antall gråmåker var derfor langt under det vi vanligvis finner i vassdragene i nedre/østre Buskerud på denne tida. Normalt er det i de nedre deler av Drammenselva, som i år var islagt, at vi finner de største konsentrasjonene av stormåker.

Figur 6. Antall registrerte gråmåker under midtvintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-1994.

Krykkje

Denne arten ble ikke observert i telleperioden, men ett individ ble sett i Bergsjø 18.01.2003, etter en lengre periode med forholdsvis kraftige vinder fra vestlig kant (mest V-SV).

Lomvi

Lomviene i Tyrifjorden har ikke tidligere blitt registrert under disse vannfugltellingene, da de før om årene har ligget langt sør i Nordfjorden eller utenfor Bønsnes da tellingene har foregått i første halvdel av januar og ikke blitt oppdaget pga frostrøyk eller langt hold/dis el.. Etter at hele hovedbassenget i Tyrifjorden ble islagt rett etter nyttår 2002/03 måtte de ty til råkene utenfor Storelva for å overleve. Her var det to mindre råker som nesten gikk over til vestsida av Tyrifjorden, og i den største av disse (omtrent midtfjords) ble det oppdaget en lomvi den 7. januar. To dager senere lå det fire fugler her, og den 14. januar hadde det innfunnet seg enda en fugl – og siden holdt disse 5 fuglene seg i råka utover vinteren.

Våren 2002 ble det på det meste registrert 15 lomvier i Tyrifjorden; vest for Frognøya ytterst i Nordfjorden den 6. april. Så 5 fugler var allikevel ikke så mange som forventet, og det ble derfor også lett etter de resterende fuglene i ei råk nord for Vikersund, men uten resultat. For to år siden ble (i februar/mars 2001) var det lignende forhold for lomviene i Tyrifjorden, men denne gangen

bare med en råk utenfor Storelva, som også var mindre enn den som var i vinter. Den vinteren klarte imidlertid hele bestanden på 17 fugler seg i råka.

I Mjøsa ble trolig hele bestanden utradert vinteren 2002/03 – selv om oppdagelsen av 1-2 individer i Vorma rundt påsketider (Morten Brandt pers. medd.) gir næring til et håp om at noen fugler fra denne bestanden overlevde fimbulvinteren, mens Randsfjordfuglene (7 i tallet i vinter) klarte seg takket være det såkalte “boblebadet” som sammen med ferjetrafikken holder ferjeråka mellom Tangen og Horn isfri selv i ekstreme kuldeperioder. Samlet ble da lomvibestanden i de tre store innsjøene på Østlandet redusert fra ca 85 til 13-14 fugler i løpet av vinteren.

Fossefall

Det var mer uventet at også antall fossefall var beskjedent under tellingene – vanligvis har det blitt sett flere fossefall i harde vintre enn i milde vintre tidligere; noe som trolig har sammenheng med at de trekker ut fra mindre sidevassdrag som fryser tidlig og ut til strykområder i Drammenselva og Randselva spesielt.

Litteratur

Larsen, B. H., Hals, J. L. & Myrmo, K. 2000. Vannfugltelling i nedre Buskerud 15.-18. januar 2000. *Buskskvetten* 16: 40-48.

Sangsvaner og stokkender ved Hokksund. Foto : Jens Erik Nygård

Tabell 8. Samlet telleresultat for de årlige vintertellingene av vannfugl i nedre Buskerud i perioden 1990-2000 og i 2003.

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000		2003
Dvergdykker	1	6	4	5	1	5	3	4	3	8	1		1
Toppsykker	1												
Gråstrupedykker									1				
Storskarv											1		
Gråhegre			3	4						1			
Knoppsvane	200	224	323	521	440	420	303	313	578	492	436		292
Dvergsvane			1										
Sangsvane	600	958	863	994	492	727	380	354	920	669	349		302
Kortnebbgås									1				
Grågås			3	1									
Kanadagås	68	88	146	166	10	47	2	1	109	7	11		1
Brunnakke		1							1	1			
Snadderand						1							
Krikkand			2										
Stokkand	372	602	1049	1329	760	766	540	792	793	793	875		228
Stjertand									1		1		
Taffeland			1	1					1	2	1		
Toppand		35	67	86	72	74	9	13	139	65	75		33
Bergand				2					1				
Havelle						1							
Kvinand	844	862	1069	813	744	636	404	425	529	531	487		270
Lappfiskand		1	1						4	2	3		
Siland	3				1		1	1	1	1			
Laksand	105	127	154	121	99	118	126	102	184	140	120		82
Vannrikse									1				
Sothøne		2	2	8	3	3			25	18	35		3
Hettemåke									1				
Fiskemåke	4	20	6	38	26	7		1	10	12	20		
Gråmåke	420	225	291	998	155	219	174	697	551	407	511		100
Grønlandsmåke										1			
Svartbak	5	2	2	29	7	15	3	18	28	28	23		
Krykkje													1
Lomvi													4
Isfugl							1						
Fossekall	(15)	65	32	44	72	54	55	73	27	112	46		36
Sum vannfugl	2638	3210	4019	5140	2882	3093	2016	2766	3909	3291	2995		1353

Siste nytt fra Buskerud

Observasjonene er hentet direkte fra NOF Buskeruds Siste nytt. Adressen på nettet er : <http://home.no.net/nofbu>. Observatører oppfordres til selv å gå inn og legge inn sine observasjoner. Alle observasjoner som står på LRSKs rapporteringsliste kan legges inn uten videre. Andre observasjoner må begrunnes, dersom de skal legges inn. Dette er retningslinjer gitt av fugler.net som er vert for tjenesten. Alle observasjoner trykkes med forbehold om godkjenning fra LRSK.

Art	Dato	Antall	Sted (Kommune)
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	15/06 '03	2	Knivsfjellområdet (Hurum)
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	14/06 '03	1	Spikkestad (Røyken)
Lerkefalk <i>Falco subbuteo</i>	13/06 '03	1	Båsheim (Sigdal)
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	12/06 '03	10	Hurumlandet (Hurum)
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	12/06 '03	2	Jerdal (Røyken)
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	12/06 '03	2	Skoger (Drammen)
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	09/06 '03	1	Haga v/Hokksund (Øvre Eiker)
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	31/05 '03 - 07/06 '03	1	Linnesstranda (Lier)
Vannrikse <i>Rallus aquaticus</i>	29/05 '03 - 05/06 '03	1-2	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Myrrikse <i>Porzana porzana</i>	29/05 '03 - 05/06 '03	1-2	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Åkerrikse <i>Crex crex</i>	04/06 '03 - 05/06 '03	1	Hegstad, Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Åkerrikse <i>Crex crex</i>	05/06 '03	1	Valstad (Øvre Eiker)
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>	04/06 '03 - 05/06 '03	2	Hegstad, Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	29/05 '03 - 05/06 '03	3-6	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	05/06 '03	1	Nedberg (Nedre Eiker)
Spurveugle <i>Glaucidium passerinum</i>	01/06 '03	1	Snarum (Modum)
Stripegås <i>Anser indicus</i>	31/05 '03	1	Mjøndalen (Nedre Eiker)
Knekkand <i>Anas querquedula</i>	15/05 '03 - 31/05 '03	2	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Hvitkinngås <i>Branta leucopsis</i>	30/05 '03	4	Mjøndalen (Drammenselva) (Øvre Eiker)
Knekkand <i>Anas querquedula</i>	30/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Vannrikse <i>Rallus aquaticus</i>	30/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Myrrikse <i>Porzana porzana</i>	27/05 '03 - 30/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Kjernebiter <i>C. coccothraustes</i>	21/05 '03 - 29/05 '03	2	Tyrixfjord VGS (Hole)
Åkerrikse <i>Crex crex</i>	26/05 '03 - 27/05 '03	1	Frøyshov (Hole)
Hvitkinngås <i>Branta leucopsis</i>	25/05 '03	2	Sundbyholmene (Røyken)
Svømmesnipe <i>Phalaropus lobatus</i>	25/05 '03	1	Høvikskjæra (Røyken)
Svømmesnipe <i>Phalaropus lobatus</i>	24/05 '03	1	Fiskumvannet S (Øvre Eiker)
Storlom <i>Gavia arctica</i>	21/05 '03	8	Nordfjorden, Røyse (Hole)
Gråstrupedykker <i>Podiceps grisegena</i>	20/05 '03 - 21/05 '03	1	Nordfjorden, Tyrixfjorden (Ringerike)
Sjørre <i>Melanitta fusca</i>	21/05 '03	16	Nordfjorden, Røyse (Hole)
Trane <i>Grus grus</i>	21/05 '03	2	Gomsrud Fyllplass (Kongsberg)
Havelle <i>Clangula hyemalis</i>	20/05 '03	5	Nordfjorden, Røyse (Hole)
Svartand <i>Melanitta nigra</i>	20/05 '03	6	Nordfjorden, Røyse (Hole)
Knekkand <i>Anas querquedula</i>	19/05 '03	2	Hårum, Steinsvika (Hole)
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	18/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Jordugle <i>Asio flammeus</i>	18/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Storlom <i>Gavia arctica</i>	17/05 '03	2	Mørkvannet (Hurum)
Hornedykker <i>Podiceps auritus</i>	14/05 '03	1	Nordfjorden, Røyse (Hole)
Heilo <i>Pluvialis apricaria</i>	14/05 '03	20+	Fjell, Røyse (Hole)
Storlom <i>Gavia arctica</i>	10/05 '03 - 13/05 '03	1-5	Nordfjorden (Hole)
Storlom <i>Gavia arctica</i>	13/05 '03	1	Nordfjorden, Gornnes (Hole)
Bergand <i>Aythya marila</i>	11/05 '03	5	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Vepsevåk <i>Pernis apivorus</i>	11/05 '03	1	Ingebo (Flesberg)
Smålom <i>Gavia stellata</i>	10/05 '03	3	Nordfjorden (Hole)
Stripegås <i>Anser indicus</i>	10/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Bergand <i>Aythya marila</i>	10/05 '03	4	Nordfjorden (Hole)
Lomvi <i>Uria aalge</i>	10/05 '03	1	Nordfjorden (Hole)
Mandarinand <i>Aix galericulata</i>	06/05 '03 - 09/05 '03	1	Mellom Nybrufossen og Gamlebrua (Kongsberg)
Tyvjo <i>Stercorarius parasiticus</i>	08/05 '03	2	Nordfjorden, Røyse (Hole)
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	07/05 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Snadderand <i>Anas strepera</i>	02/05 '03	4	Linnesstranda (Lier)
Tyrkerdue <i>Streptopelia decaocto</i>	02/05 '03	2	Sandbyveien Helgelandsmoen (Ringerike)

Forsøk på fargerikt fellesskap

- litt om kvinandas og kattuglas kamp om reirplass

av Viggo Ree

Hjemstedet Pamperudbakken på Røyse i Hole ligger om lag 600 meter fra Tyrifjorden. Det er ingen avstand for en kvinandmor med nyklekte unger på slep på vei mot vannet. I mangel på egnete hekkeplasser for denne hullrugende andarten kan fugler hekke opp til tre kilometer fra nærmeste vann. Grunn- og skogeiere er fortsatt flinke til å felle gamle trær med spette- og råtehull - steder som har vært de naturlige reirplassene gjennom tidene. All snakkingen og alt oppstyret rundt biologisk mangfold og rikere skog er ført og fremst noe som finner sted i festtaler og på det teoretiske plan. Det er bare å ta en titt rundt seg, så ser man hvor lite det er igjen av gamle trær med reirplasser for kvinand og andre hullrugere.

For å hjelpe hullrugeterne en smule setter naturbevisste folk opp kasser og holker. Om grunneierne hadde gjort sin plikt burde slike tiltak ikke vært nødvendig. Men vi lever i et land og en verden der sykdomstilstandene i naturen er alvorlige. Nødhjelp blir satt inn for å bøte på skjevhetene og skadene. For noen år siden hengte jeg derfor opp et par større holker for kvinand eller kattugle her på Pamperud. Allerede første våren var kvinandhunnene på plass, og det var nærmest et vilt kaos i perioder med bl.a. opp til tre hunner samtidig i en av holkene. Flere av årene har kvinandmødrene tatt med seg sine nyklekte unger ned til Nordfjorden, og ved enkelte anledninger har jeg kunnet følge familiene helt ned til vannet. Den ene holken henger i en furu mot en jordekant, den andre i det gamle tuntreet på Pamperud - en ærverdig gammel lønn rett utenfor kjøkkenvinduet. Kvinendenes fullstendige dominans på boligmarkedet har ført til at kattuglene har måttet se seg om etter andre hekkemuligheter.

For to år siden hengte jeg opp en tredje holk, denne gangen inne i skogen om lag hundre meter fra huset. Her er det høyvokst og ganske tett kalkfurskog med noe gran og ulike løvtrearter innimellom. Plasseringen ble gjort slik at det kun var et mindre innflygingsrom foran holken. Dermed regnet jeg med at kvinendene ikke ville klare å ta seg inn til dette hekkestedet. Den arten jeg hadde i tankene var naturligvis kattugle. Men det kom verken and eller ugle i holken den første sesongen. Derimot sørget et ekorn for å lage et skikkelig kvistbol inne i kassen. I fjor sjekket jeg ikke innholdet i det hele tatt, men i år tok jeg turen opp den 6.4.2003.

Det hadde vært en del sang- og lydaktivitet hos kattuglene i området denne vinteren og våren, og i det jeg satte stigen mot treet fløy kattuglemor ikke helt overraskende ut av holken. Jeg klatret raskt opp og sjekket innholdet. Ekornkvistene var trampet skikkelig flate mot bunnen, og to kattugle-egg lå på sagflis- og kvistdekket. Men disse

var ikke de eneste eggene i holken. Et kvinand-egg fra i fjor lå ved siden av ugle-eggene. Jeg tenkte umiddelbart på å kaste ut kvinand-egget, men det ble med tanken. Etterpå angret jeg, for et ekstra egg - som attpåtil er større en ugle-eggene - ville kanskje representere mer strev og ressursbruk for uglemor under rugingen.

Sannelig hadde en kvinand klart å ta seg inn i holken i 2002! Det er nesten ufattelig hvordan disse klumpete og halvstore endene klarer å fly inne i selv den tykkeste skog. Her ble holken bevisst hengt opp på en plass hvor disse dykkendene ikke skulle komme til, men så var det altså en fugl som hadde maktet det allikevel. Noen permanent ruging av et helt kull ville en hunn trolig ikke få til på en slik lokalitet, men bare det at anda har klart å manøvrere seg inn i kassen på dette stedet er rene prestasjonen. Og dette forteller også litt om hvor desperate enkelte kvinender kan bli når det skorter på egnete hekkeplasser.

For å gi kattuglehunnen nødvendig ro i eggleggings- og rugeperioden besøkte jeg ikke holken før i midten av mai. Ved 21-tiden den 15.5.2003 satte jeg igjen stigen inntil furustammen, og uglemor smatt med en gang ut. I holken var det nå to relativt små kattugleunger. Denne gangen var jeg fast bestemt på å lempe ut det råtnete kvinand-egget fra i fjor. Stor var overraskelsen da jeg oppdaget at det lå to nye kvinand-egg i holken! Altså tre andegg tilsammen under de små uglekroppene. Jeg kastet ut alle tre kvinand-eggene, og lot raskt min sønn Benjamin få ta en titt i holken. Samtidig dukket overraskende også grunneieren, Petter Erik Fjeld Ruud, opp. Han er fugleinteressert, og fikk også beskuet ugleungene. Kattuglehunnen ville neppe ha klart å ruge ut ande-eggene, bl.a. fordi hun ikke ville snudd de etter at hennes egne unger hadde klekket. Livet ville klart bli noe enklere for uglefamilien i holken i det de tre store andeggene var fjernet. Tanken om å la naturen gå sin gang streift en selvsagt, men da kunne man risikere at verken ugle eller and hadde fått fram noe avkom. Derfor satset jeg på kattugla i skogholken. Kvinendene har fortsatt hekkemuligheter i de to holkene i mer åpent terreng på Pamperud.

En kvinandhunn hadde altså, nok en gang, klart å byksere seg ned under skogtaket og inn i ugleholken - og lagt to egg ved siden av kattugle-eggene eller de nyklekte ungene. Et klart forsøk på fargerikt fellesskap! Men en slik prestasjon kunne være risikofylt. Kattugle kan drepe kvinand på reir. Noen rester av død and var det dog ikke i ugleholken. De eneste byttedyrrestene var etter gråtrost, som det er en koloni av i dette området. Trost er bra kattuglemat i år med lite smågnagere. Men ugleparet har fortsatt en del vånd som mattilbud på Pamperud. Det er nok av nygravde våndganger i hagen og på ødeengen like ved!

Under en telefonsamtale med trønderen Georg Bangjord den 18.5. kunne han fortelle at både Ingar Jostein Øien og han - i to ulike prosjekter - har hatt flere titalls kattugler hekkende i et meget stort antall holker de siste 20 årene. Tilsammen har hundrevis av kattuglehekkinger funnet sted i disse kassene i denne perioden. Først i år opplevde de begge at kvinand hadde lagt egg i uglereir. 2003 ble med andre ord et interessant år med tanke på det biologiske fellesskapet!

Så får vi se hvordan det går med kattuglene ved Pamperudbakken utover våren. I den nærmeste holken - i tuntreet - ligger en kvinand-hunn trofast på eggene siden. Hun ble også sjekket den 15.5. Dermed ble det en fredelig fordeling av hekkeplassene. Også den mest naturlige, selv om fargerikt fellesskap kan være spennende nok. Og så kan man se fram til tidlige sommerdager med unger som forlater holkene - både med krumt nebb i furuskogen og med luftige svev før en strevsom og snublende ferd ned mot Tyrifjorden. Hvis ikke kattene i området er for aktive går det trolig bra for både kattugle- og kvinandungene.

⌘

Gråspurv hunn. Foto : Jens Erik Nygård

Spurven.

Jeg er spurven
 Grå og liten
 Følger blygt ditt fotefar-
 Bruser litt i blant med vingen ,
 Skotter perlesvart i mot deg –
 Trå forsiktig store kamerat.
 Jeg er spurven
 Grå og liten
 Følger blygt ditt fotefar.

Jeg er fuglen
 Lett på vingen
 Bryter fort og redd av sted –
 Synger litt iblandt
 Mot kvelden,
 Kvitrer perletrinn
 Fra skyggen –
 Trå forsiktig store venn.
 Jeg er spurven
 Grå og liten ,
 Synger om og om igjen.

Lurvet er jeg
 Regnvåt , pjusket
 Følger ennå i ditt steg-
 Selv da vinter slo omkring deg
 Var jeg fortsatt trofast med.
 Lurvet er jeg ,
 Grå og sliten
 Hodet bøyes ned –
 Og natta tvinner inn i vingen
 “sov i ro” og nattefred.

Er jeg vennen
 Som du glemte ,
 Eller kanskje aldri så –
 Liten ,grå.forskremt og snodig ,
 Bofast gjennom grønnskodd vår ,
 Sommernatt og vinterkulden
 Er jeg.....
 Vesle , rare spurven.

Pjusket ,snodig
 Skremt og vår ,
 Følger blygt ditt fotefar.

Dikt av Monica Brenna

IKT for ornitologen - 5. Digiskoping

av Jens Erik Nygård

I Buskskvetten nr. 2 - 2001 skrev jeg om digital fotografering og billedbehandling i denne serien. Der omtalte jeg muligheten for digital fotografering gjennom teleskopet. Verden går fort framover og jeg finner grunnlag for å gå nærmere inn på teknikken som kalles digiskoping. Digiskoping er sammensatt av ordene digital og teleskop, internasjonalt skrevet digiscoping, men jeg synes det er på sin plass med en liten fornorsking her. For dem som leser engelsk vil dette ordet gi rikelig med treff på internett.

Siden mange amatørornitologer eier kvalitetsteleskoper, er veien forholdsvis kort til å bruke det til fotografering, men det er noen fallgruber på veien. Jeg har vært i flere av dem, men har nå funnet fram til noe som fungerer.

Teleskopet

Teleskopet er viktig for sluttresultatet, det er det som forstørrer bildet og samler lys til kameraet. Jo større diameter på frontlinsa, jo mer lys. Fugleteleskoper kommer gjerne i to kategorier, nemlig ca. 65 mm og ca. 80 mm frontlinser. De sistnevnte er mest populære blant fuglekikkerne, men er både større og dyrere. For fuglefotografering er de største teleskopene absolutt å anbefale, siden lys ofte er en begrensende faktor.

For sluttresultater er også teleskopet evne til å lage skarpe bilder vesentlig. Det er kvaliteten på glasset linsene og hva slags overflatebehandling disse får som er forskjellen mellom "vanlige" linser og såkalte High Definition (HD), ED, APO osv. linser. Med de sistnevnte linsene unngår man å få fargekonturer rundt kontrastrike objekter (f.eks. fugl mot lys bakgrunn). Dette kan til en viss grad kompenseres med etterarbeid i billedbehandlingsprogrammer.

En viktig del av teleskopet er okularet. Man kan velge mellom ulike forstørrelsesgrader og mellom fast okular eller zoom. Her kan preferansene være litt forskjellige mellom vanlig fuglekikking og digiskoping. Til fuglekikking ønsker man seg stor forstørrelse og stor fleksibilitet, og velger kanskje et zoomokular med 20-60 x forstørrelse. For digiscoping blir all forstørrelse over 30 x for mye av det gode. Den samlede forstørrelse blir så stor at det går ut over både lys og skarphet. De faste okularene har gjerne større billedfelt og gir et skarpere bilde. Det skal dog sies at noen få zoomokularer er av så høy kvalitet at de konkurrer godt med fastokular. Det ideelle okular for digiskoping vil etter min erfaring vært et høykvalitets zoomokular med forstørrelse 10-30x. Det finnes såvidt meg bekjent ikke. Det er laget et 12x fastokular spesielt for digiskoping.

Kameraet

De fleste digitalkameraer kan løftes opp til okularet til et teleskop, og man vil få et bilde der man kan gjenkjenne fuglen. Men dersom man vil oppnå bilder av fotografisk kvalitet, må det oppfylle visse krav. De fleste av disse går i retning av unngå at bildet blir omgitt av en svart ring, såkalt vignettering.

For det første kan det ikke ha linse som skyves ut og inn ved zooming. Det gjør det vanskelig å kontrollere avstanden mellom frontlinsa på kameraet og okularet på teleskopet. Denne skal være så liten som mulig, det reduserer vignetteringen.

Videre bør kameralinsen være utstyrt med filtergjenger. De fleste digiskopadaptere baserer seg på at det festes til disse gjengene.

Kameraet bør ha minimum 2x optisk zoom, helst 3x eller 4x. Det gjør at man kan zoome inn i bildet og unngå vignetteringen.

LCD-skjermen er viktig for å kunne gjøre de nødvendige innstillinger. Det er den eneste måten å se motivet på. Gjennomsiktssøker er verdiløs fordi den er blokkert av teleskopet. En vridbar LCD-skjerm er nyttig fordi det gjør det lettere å se i den når teleskopet peker opp eller ned. Det er bra å ha en LCD-skjerm som er lysessterk, ellers kan det bli vanskelig å se den i sollys.

Andre nyttige egenskaper er kort oppstartstid, kort tid mellom etterfølgende bilder,

Adapteret

Adapterets oppgave er å koble teleskop og kamera tett sammen, slik at det blir minst mulig vignettering. Det bør være lett å montere, både på kamera og teleskop. Pionerene laget sine egne adaptere, og det er fortsatt mange hjemmelagede løsninger ute og går. Det finnes nå ganske mange kommersielle løsninger, både fra teleskopleverandører og fra frittstående produsenter.

Det er to typer løsninger som brukes. Den første forutsetter at kameraet har filtergjenger, og er en slags sylinder som skrues til gjengene i den ene enden og som tres over okularet i den andre. Man skrur adapteret fast ved hjelp av strammeskruer.

Den andre typen baserer seg på braketter som en forlengelse av stativet, som bringer kameraet i stilling bak teleskopokularet de henger fysisk sammen.

Stativet

Stativet er en vesentlig del av utstyret. Det er gjerne kjøpt inn for å brukes med teleskop alene, og kan derfor ha noen begrensninger. Dersom man skal få skarpe bilder, er det nødvendig at utstyrskombinasjonen står dørgende stille når bildet tas. Et solid stativ med et godt hode er derfor like viktig som teleskopet og kameraet. Samtidig må det være raskt å sette opp og nøyaktig i innstillingene. Et stativ med et oljedempet videohode av god kvalitet gjør det lettere å plassere fuglen innenfor bildet. Et annet problem er at kombinasjonen av teleskop og

kamera blir så baktungt at du må stramme skruene for å unngå at det siger etter at du har stilt inn. Det gjør det vanskeligere å gjøre de små justeringene som er nødvendig. For å bøte på det, kan bruke et spesielt stativfeste som forskyver hele enheten framover i forhold til det innebyggede stativfestet.

Andre hjelpemidler

Som tidligere nevnt, er det meget viktig å unngå rystelser når bildet tas. Det betyr at man helst ikke skal ta direkte i utstyret etter at innstillingene er gjort. Man trenger en form for fjernutløser eller snorutløser. Noen kameraer kan ha denne muligheten innebygd, gjennom en fjernkontroll. Andre har elektroniske fjernutløsere som tilleggsutstyr. Den tredje løsningen er å kjøpe eller lage en form for brakett, som sørger for å plassere en snorutløser i stilling rett over utløserknappen. Da kan man ta bildet uten å overføre rystelser til kameraet.

Et betydelig problem, er å finne fuglen før den er fløyet. Det kan være vanskelig nok i et vanlig teleskop, og kombinasjonen med en LCD-skjerm på kamera gjør det ikke lettere. En eller annen form for sikteanretning er derfor meget nyttig. Også her finnes det flere løsninger. Noen bruker teleskopets innebygde siktemidler, men disse er ofte tildekket av kamera eller beredskapsveske. Noen lager enkle rør med to siktepinner og det kan brukes løsninger fra jaktverdenen.

Av og til er det vanskelig å se på LCD-skjermen på grunn av sollys bakfra. Da kan det være greit å ha en LCD-skygge for å fjerne sollyset fra skjermen. Noen av disse har også en lupe for å forstørre bildet og gjøre det mulig å se på nært hold, slik at det blir nesten som en søker.

Drar man på tur med dette utstyret, vil det være viktig å holde seg i gang så lenge som mulig, uten å slippe opp for strøm og lagringsplass. Derfor bør man ha nok av oppladde batterier og minnebrikker. For lengre turer kan det være greit å velge spesielle løsninger som ekstern batteripakke med høy kapasitet og ekstern harddisk med innebygd kortleser for minnekortene.

Mitt utstyr

Jeg har fra flere år tilbake et bra teleskop, Swarovski ST80HD. Dette er den rette modellen, i motsetning til den vinklede, som heter AT80HD. Den har 80 mm frontlinse og HD glass, og gjør en utmerket jobb som teleskop. Til nylig prøvde jeg å digiskopere i kombinasjon med mitt første digitalkamera, en Olympus C-2100UZ, et kamera med stor tele (10x) som har linse med 52 mm filtergjenger. Den har en lyssterk og god linse, men viste seg å egne seg dårlig for digiskoping, på grunn av den store linsediameteren. Det ble mye vignettering og mye zoom måtte til, noe som førte til mindre skarpe bilder.

Jeg har nå gått til anskaffelse av en Nikon Coolpix 4500,

et kamera i en serie som er mye brukt til digiskoping, takket være noen gunstige egenskaper. Den har 28 mm filtergjenger og zoomingen foregår internt i objektivet. Kroppen er delt i to og er vridbar, slik at det er mulig å endre vinkelen slik at det er lett å se på LCD-skjermen.

Adapteret er av type Digimount fra EagleEye Optics i England. Det er av typen som tres over okularet og festes med strammeskruer.

Jeg bruker en brakett for snorutløser fra dette firmaet. Snorutløseren som fulgte med var meget dårlig, og ble ubrukelig raskt, men jeg fant en i en skuff som var meget brukelig. Det var litt problemer med at den tynne pinnen som trykker ned utløseren sklir, så jeg festet en del fra en "sukkerbit" (elektrisk kobling) på enden av den og bruker en sikkerhetsnål til å hindre den i å vri seg. Det fungerer veldig bra.

Braketten har også feste for LCD-skygge med lupe. Siden LCD-skjermen er ganske lyssterk, er det sjelden jeg bruker skyggen. Lupen forstørrer pixlene i LCD-skjermen såpass at jeg synes den er litt vanskelig å se på og fokusere etter. Men er det spesielt vanskelig lys, så må det til.

Problemet med å finne fuglen har jeg løst ved å kjøpe et billig (ca. 300 kr) kikkertsikte i en butikk for jegere. Problemet er å feste det til skopet. Jeg fant et hyllekant-skilt for bokhyller som lot seg tilpasse til siktet, samtidig som jeg kunne stramme en rem rundt teleskopet. Det sitter

forholdsvis løst og må ofte justeres ved å prøvesikte, men det fungerer.

Til å forskyve tyngdepunktet på teleskopet bruker jeg deler av en gammel fotobelg.

Fototeknikk

Fotografering gjennom teleskop er ganske anderledes enn annen fotojakt. Behovet for å snike seg inn på fuglen er mye mindre. Jeg benytter 2 ulike måter å arbeide på. Jeg kan plassere meg på et sted der jeg vet at fuglene kommer eller jeg kan vandre rundt med utstyret på skuldren, klar til å skyte løs på det som måtte dukke opp.

Den førstnevnte metoden kan brukes fra et fugletårn eller et kamuflasjetelt. Da er det mulig å forberede innstillinger før fuglen dukker opp. Myrsangeren på forrige side er eksempel på det. Jeg satt i teltet ca. 20 meter unna myrsangerens faste sangplass og kunne finjustere fokus på forhånd.

Skal man gå rundt og håpe på å få en sjans er det viktig å lære seg å håndtere utstyret raskt, ellers er ofte fuglen fløyet før en er klar til å trykke av. Jeg har kameraet påslått hele tiden, bare LCD-skjermen er av. Det er bare å trykke en knapp for å få kameraet klart. Stativet skal plasseres støtt, sikte inn gjennom kikkertsiktet som er "innskutt" på forhånd, finjustere utsnittet på LCD-skjermen, fokusere

teleskopet, trykke snorutløseren halvveis ned, kameraet fokuserer, la teleskop og stativ roe seg et øyeblikk og skyte løs. Jeg tar flere bilder sammen-hengende, dersom fuglen forblir i fokus. Så må jeg vente tålmodig til kamera-bufferet er tømt og så justere, ta flere bilder osv. Man kunne ønske seg minst et par armer til.

Som oftest tar jeg bilder med laveste zoom, 20x. Jeg kan vri hele kameraet med zoomokularet og øke forstørrelsen. Motivet blir da stående på skrå i bildet, men det er lett å rette opp i billedbehandling seinere.

Jeg har ikke noen lang erfaring, men det ser ut til at sjansen for å få gode bilder er best på avstander opp til 20-30 m. Store fugler kan godt fylle skjermen på lengre avstand, men det ser ut til at normal luftfuktighet fører til uskarphet ved at lyset blir spredt. De beste resultatene fåes når lyset er godt, men ikke i direkte sol, noe som gir for store kontraster i bildet.

Etterarbeid

En viktig del av veien til et godt bilde begynner når du kommer hjem til datamaskinen. Jeg putter minnekortet i en ekstern kortleser og går gjennom bildene for å skille ut alt som er fullstendig mislykkes, deriblant flere der det ikke en gang er noen fugl å se, fordi den fløy videre før kameraet rakk å løse ut. Så overfører jeg resten til datamaskinen. Jeg går igjennom bildene enda en gang for å slette de dårligste av bildene.

Jeg bruker et program som heter Exifer til å omdøpe filene fra kameraets kryptiske nummere til et navn som inneholder år-måned-dato og et løpenummer, f.eks. 20030614-05. Så lar jeg Exifer trekke ut de dataene som er lagret i JPG-bildet (bl.a. blender og lukkertid) og lagre dem til en Excelfil. Det må jeg gjøre fordi jeg vil endre filformatet fra JPG til TIF. JPG er et format som komprimerer bildet. Dersom jeg billedbehandler bildet mens det er i JPG-format, vil det bli komprimert om igjen og kvaliteten i bildet vil bli forringet. Så jeg bruker et program som heter Irfanview til å konvertere til TIF, som er et ukomprimert format. Da vokser samtidig bildet i størrelse. Det er viktig å ha godt med harddisk-plass!

Etter at bildene er konvertert til TIF og flyttet til sin endelige mappe (en for hvert år), starter jeg et programmet som organiserer bildene mine, Picture Library. Jeg lette lenge for å finne et billedarkiv-program som er fleksibelt nok til å la meg registrere de dataene jeg selv ønsker om et bilde. Fra Picture Library åpner jeg bildefilene i billedbehandlingsprogrammet. En eller annen versjon av Photoshop anbefales.

Først retter jeg opp bildet. Det er viktig at ting som er vannrette i virkeligheten også er det på bildet, f.eks. horisonten. Så tar jeg utsnitt. Fuglen skal plasseres best mulig i bildeflaten. Det er mange regler for god komposisjon å ta hensyn til. Det er sjelden en får tatt tilstrekkelig hensyn til det ved selve fotograferingen.

Forstyrrende elementer i kanten av bildet forsøker jeg å eliminere.

Jeg bruker nå et av de viktigste redskapene i billedbehandling, nemlig Levels. Levels betyr nivåer og er et redskap som skal rette opp skjevheter i eksponeringen. Et godt eksponert bilde skal ha mange toner representert, fra helt hvitt til helt svart. En grafisk framstilling viser hvordan tonene er fordelt i bildet ditt. Hvis du har et undereksponert bilde, vil det se ut som på fig. 1

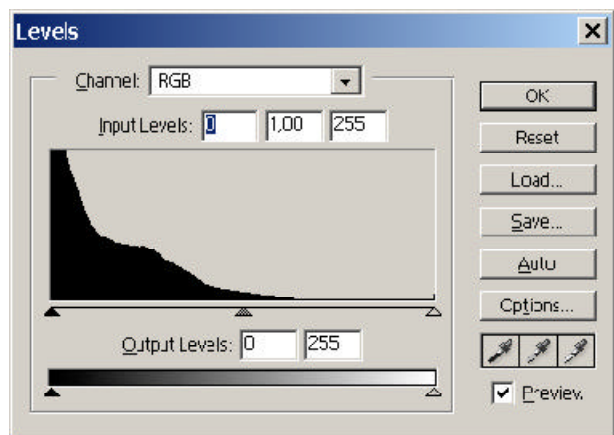

Fig.1

Det er 3 små trekanter under grafen. Jeg drar den som er lengst til høyre mot venstre, inntil jeg når "foten av fjellet". Resultatet ser du på fig. 2. Toneomfanget går nå helt fra venstre mot høyre i grafvinduet. Det er fortsatt mest mørke toner i bildet, men vi har fått med oss de lyseste. Du kan på samme måte flytte de to andre trekantene for å regulere mengden av toner i det mørkeste området og i mellomområdet.

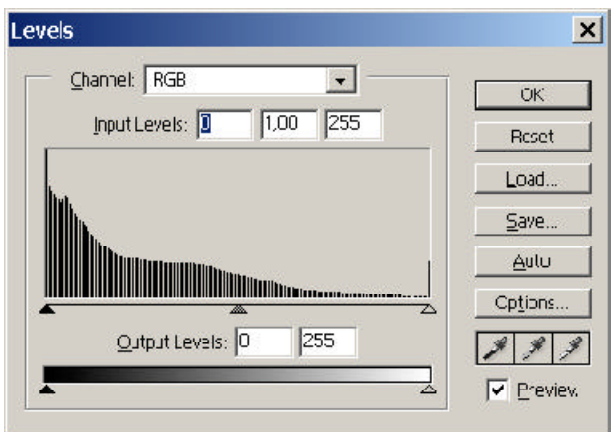

Fig.2

Så sjekker jeg om det er små forstyrrende hvite eller svarte flekker som med fordel kan fjernes. De fjernes med kloneverktøyet. I enkelte tilfelle kan jeg finne på å fjerne større ting som greiner.

Også fargefordelingen i bildet kan være skjev. Tar du

bilder av en fugl inne i en skog vil bildet sannsynligvis ha et grønt skjær. Dette er øynene våre (hjernen) flinke til å filtrere bort, men når vi ser det på skjermen, blir det tydelig. Derfor må vi ofte gjøre noe med fargebalansen.

Det skal litt erfaring til for å greie å bruke redskapet "Colour balance". Ofte kan du være tjent med å bruke Auto Colour, altså la datamaskinen gjøre endringene. Det finnes også Auto Levels og Auto Contrast, men de må brukes kritisk. Det hender ofte at maskinene bommer fullstendig.

De fleste bilder er plaget av noe som heter digital støy. Dette er flerfargede mønstre som er skapt av den billedbrikken som registrerer lyset. Et undereksponert bilde vil som regel ha mer digital støy enn ett som er perfekt eksponert. Mengden av digital støy varierer også fra kamera til kamera og er spesifikk for det enkelte apparatet.

Digital støy er ikke så veldig tydelig når du ser på bildet i vanlig størrelse, men hvis du zoomer inn litt, så får du lett øye på den. Jeg bruker et program som heter Neat Image til å fjerne støyen. Det starter jeg fra Photoshop og merker et område i bildet som er uten detaljer, f.eks. blå himmel eller vann. Programmet analyserer så dette området og fjerner støyen. Når du tar bildet tilbake i Photoshop ser du at det ser litt renere ut. Vær oppmerksom på at Neat Image i verste fall kan glatte ut detaljer i en slik grad at det ødelegger bildet.

Til slutt skal bildet oppskarpes. Digitale bilder har en tendens til å være litt "softe" selv om fokusen er korrekt. Dette må motvirkes gjennom et filter som øker kontrasten i detaljene. Oppskarping kan gjøres av kameraet ved opptak, men det er bedre å gjøre det i billedbehandlingen etterpå. Derfor har jeg slått av oppskarping i kameraet

og stilt det inn på lav kontrast. Det gjør også at det er mindre sjanse for at høylysene blir detaljløse (utbrente).

Det finnes ulike typer oppskarpingsfiltre. I enkle programmer finnes bare Sharpen og Sharpen edges. Det beste filtret er Unsharp mask (USM). Det gir deg mulighet til å bestemme grad av oppskarping gjennom tre parametre. Det fører for langt gå inn på innstilling av disse her, se referansene.

Når du kjørt bildet gjennom USM, vil det på "magisk" vis få den skarphet som du forventer. Men USM kan ikke redde bilder der fuglen er ute av fokus.

Publisering av bildene

Når du har bildet dit i boks og er fornøyd med det, er det fint å kunne dele det med andre. På Internett er det rikelige muligheter. Du har nettsteder for fotografer, for fuglekikkere og alle mulige kombinasjoner av disse. De ulike nettstedene (se referanser), har ulike krav til størrelse på bildene. Du kan møte krav til både billedstørrelse og filstørrelse. Det betyr klargjøring av bildet for utlegging på det enkelte nettsted.

Du bør utnytte den maksimale bildestørrelsen som tillates, store bilder gjør mer inntrykk en små. Husk at bilder vises forskjellig på skjermer av ulike størrelser. Når du reduserer bildestørrelsen gir det mulighet til ytterligere en runde med USM. Det er lettere å få små bilder til å se knallskarpe ut!

Bildet må lagres i JPG-format på nytt for å få redusert bildestørrelsen. Vær nøye med å vurdere hvor mye du kan komprimere bildet før det reduserer kvaliteten på bildet. Her kan programmer som JPEG Optimizer være

til hjelp. Ikke komprimerer mer enn nødvendig, utnytt den tillatte filstørrelsen som hvert nettsted oppgir.

For at bildet skal ta seg best mulig ut, bør du vurdere om det bør lages en ramme til bildet. En ramme bør helst være enkel, i svart, hvitt eller grått. Se an hvilken standard bakgrunn de bruker på det nettstedet du vil laste opp bildet. Ramme lager du ved å øke størrelsen på bakgrunnen etter at du har valgt riktig bakgrunnsfarge.

Last så opp bildet med litt interessant informasjon om opptaket og om fuglen, og du kan se fram til hyggelige kommentarer om bildet ditt !

Mens du trenger forholdsvis få pixler for å publisere bilder på skjerm, er det anderledes for trykking og utskrift på papir. Skjermens oppløsning er ca. 72 punkter pr tomme, mens for trykking kreves ca. 300 punkter pr tomme. Det betyr mindre bilde eller å slå av på kvalitetskravene. Men tidsskriftbilder er ikke alltid så store, så det kan godt være at du har oppløsning nok. Ved trykking eller utskrift bruker du helst bildet i TIF-format.

Lykke til med fotograferingen, og husk å sende bildet ditt til Buskskvetten !

Referanser

Utstyr :

Eagle Eye OpticZooms www.eagleeyeuk.com
Norsk Naturbokhandel www.norsk-naturbokhandel.no

Programvare :

Neat Image www.neatimage.com
Picture Library www.wensoftware.com
Exifer www.friedemann-schmidt.com/software/exifer
JPEG Optimizer www.zat.com

Fotonettsteder :

Foto.no www.foto.no
PhotoSig www.photosig.com
Birdforum www.birdforum.net

Tidligere artikler :

Nygård, Jens Erik : IKT som hjelpemiddel for ornitologen
- 1. Elektronisk post.

I Buskskvetten nr. 1/1999 s. 14-15.

Nygård, Jens Erik : IKT som hjelpemiddel for ornitologen
- 2. World Wide Web.

I Buskskvetten nr. 1/2000 s.11 - 13.

Nygård, Jens Erik : IKT som hjelpemiddel for ornitologen
- 3. Digital fotografering og billedverktøy.

I Buskskvetten nr. 2/2000 s. 49 - 51.

Nygård, Jens Erik : IKT som hjelpemiddel for ornitologen
- 4. Lyd.

I Buskskvetten 1/2001 s. 22-23.

Fugletur i nærmiljøet av Christoffer Mikalsen

Mandag 14/4-03 var det duket for tur med Arve O. som turlleder. Det var tre stykker. som møtte opp på Langebru i strålende solskinn. Mens vi sto der og pratet, så vi linerle og hørte grønnspekk.

Første stopp var på Bergshaugen, før Vestfossen, der så vi gråtrost, sanglerke, kjøttmeis, svarttrost, grågås, skjære, stær og ringdue. Neste stopp var renseanlegget i Vestfossen, for at Arve skulle parkere for å bare kjøre en bil. Da vi hadde gjort det, kjørte vi til Fredfoss, for der hadde Arve hørt at det skulle være vintererle. Gjett om vi var heldige, to stykker så vi ! Fadern og jeg har aldri sett den før, snakk om flaks! Bydue, skjære, grønnsisik og rødstrupe så vi også.

Så gikk turen videre til Sandsbukta i Eikern. Der spiste vi, og vi holdt på og sette maten i halsen, for først så vi 3 musvåker på stive vinger og 1 fiskeørn som var Buskeruds første. Gjett om det var gøy!!!!!!

Etter en god pause der stoppet vi ved brua på Sundhaugen, og så på en del ande fugler som lå på Fiskumvannet, etter litt kjørte vi til syd enden av Fiskumvannet og så på noen vipper, 50+ krikand, 30+ sangsvaner og 2 traner på trekk vestover over Darbu.

Etter en stund der dro vi til trafostasjonen på Flesaker, men der var det overhodet ikke noe og høre eller se. Nå var det blitt sånn passe utpå dagen, så vi avsluttet turen.

Så takker jeg for en fin tur. Christoffer.

Artsliste:

linerle	kvinand
grønnspekk	stokkand
gråtrost	toppdykker
sanglerke	blåmeis
kjøttmeis	heipiplerke
svarttrost	bokfink
grågås	grønnfink
skjære	hettemåke
stær	fiskeørn
ringdue	kaie
vintererle	krikand
bydue	fiskemåke
grønnsisik	knoppsvane
rødstrupe	vipe
musvåk	sangsvane
	trane

✂

Referat fra årsmøtet i NOF Buskerud 5.4.2003 i Mjøndalen

Møtet startet med at innkallelsen ble godkjent og Jens Erik Nygård ble valgt til å lede møtet.

Styrets årsberetning ble gjennomgått og Steinar Stueflotten orienterte om NOF-Buskerud sine prosjekter i året som har gått.

Prosjekter.

Vinterfuglatlas.

Denne vinteren var åttende og siste vinter i vinterfuglatlasprosjektet. Det meste av data var nå klar, men fremdeles var noen rapporter ikke mottatt. Oppfordring til alle om å sende inn sine rapporter så fort som mulig

Norsk Hekkefugltaksering.

Dette er et løpende prosjekt som i dag har 4-5 aktive deltakere i Buskerud.

LRSK

Steinar Stueflotten synes at rapporteringen til LRSK var blitt bedre den siste tiden. Ikke minst hadde internett og mailinglister gjort det enklere å skaffe seg oversikt over observasjoner.

Årets fugl i Buskerud

Steinar Stueflotten har vært kontaktperson for "Årets fugl i Buskerud", vintererle, i 2002. LRSK hadde flere forslag til ny "Årets fugl" for 2003. Tyrkerdue ble valgt. Per Furusest sa seg villig til å være koordinator i år. Han kan man nå på perfurusest@yahoo.no

Andre saker som leder/styret har jobbet med.

Jens Erik orienterte om høringsuttalelse i forbindelse med vei/tunnel Linnes-Dagslett, samt utbygging på grensen til Linnesstranda Narurreservat

Regnskap

Terje Bakken gjennomgikk regnskapet som viste et overskudd på kr. 5.659. På spørsmål om hva diverseposten var, ble det opplyst at Steinar Stueflotten hadde hentet inn kr. 2.000 for salg av informasjon, mens kr 795 var tilskudd til sjøfugltelling. En utgiftspost på kr 45 gjaldt porto og gebyr.

En av årsakene til det forholdsvis store overskuddet var at kun tre nummer av Buskskvetten var belastet regnskapet. Dette fordi nr 4 kom på vårparten 2003 og var ikke fakturert ved årsskiftet.

Det ble også besluttet å avklare status på lokallag som ikke betaler for Buskskvetten – og evt sende krav om dette direkte til medlemmene. Terje Bakken tar action.

Styret ønsket også å få utredet retningslinjer for hvordan

man i fremtiden skal håndtere situasjoner hvor tredjeparter ønsker å få informasjon som foreningen(e) har med tanke på en godtgjørelse.

Da økonomien i foreningen tilsier at man foreløpig har råd til papirbasert utgave ble det besluttet at man ikke gjør noe med denne saken i 2003.

Det ble også etterlyst mer stoff til Buskskvetten. Mangel på stoff forsinket 4 utgave av bladet, og dette vil man trolig måtte slite med framover. Derfor: Send inn stoff!

Kontingent

Ingen endring

Valg

Leder:	Egil Mikalsen	Ny
Nestleder:	Tonny Andersen	Gjenvalg
Kasserer:	Terje Bakken	Gjenvalg
1.styremedlem:	Torkild Jensen	Gjenvalg
2.styremedlem	Jan Mjåland	Gjenvalg
Varamedlem:	Erland Tollefsen	Gjenvalg

Jens Erik Nygård fortsetter som redaktør, Per Øistein Klunderud fortsetter som revisor. Lokallagene overlates til å finne hver sin representant til valgkomite.

Årsmøtet synes det var spesielt hyggelig at Egil Mikalsen hadde stilt seg til disposisjon som formann. Nytt styre ble enstemmig valgt.

Eventuelt

Buskskvetten – kun som nettgave?

NOF Øvre Eiker Lokallag kom med et skriftlig forslag om senest 2003/2004 å gå over fra papirutbasert til nettbasert utgave av Buskskvetten. Dette er en sak som har vært oppe til diskusjon en rekke ganger.

Kort fortalt var Hallingdal svært i mot forslaget, Drammen & omegn "tja", mens Øvre Eiker var klart for.

Det ble diskutert mulighet for færre utgaver, kombinasjon av nett og papir, reaksjon fra passive medlemmer, betyding for offentlige etater/registre etc.

Da økonomien i foreningen tilsier at man foreløpig har råd til papirbasert utgave ble det besluttet at man ikke gjør noe med denne saken i 2003.

Det ble også etterlyst mer stoff til Buskskvetten. Mangel på stoff forsinket 4 utgave av bladet, og dette vil man trolig måtte slite med framover. Derfor: Send inn stoff!

5.4.2003 Jan Mjåland - referent -

Viktige adresser i Buskerudornitologien

Drammen lokallag

Leder	Vegard Andersen	Mårstien 72, 3033 Drammen	32889920 vegard.andersen@svensedammen.net
Nestleder	Eli Gates	Røttergard, 3490 Klokkarstua	32798017 eligates@c2i.net
Sekretær	Tonny Andersen	Gml Kongsbergvei 190, 3320 Darbu	32801748 tonny.andersen@c2i.net
Kasserer	Jan Mjåland	Lahelldammen 12, 3400 Lier	32840204 jan.mjaaland@primrose.no
Styremedlem	Tore Vang	Brennhagen, 3070 Sande	33779791 torevang@online.no
	Geir Brudal	Berberissvn 4, 3408 Tranby	32850136 geir.brudal@chello.no
Revisor	Ole Edvart Bakken	Refsahlveien, 3340 Åmot	32789041 ole.edvart.bakken@c2i.net
Valgkomite	Torkild S. Lundberg	Smiskardet 46b, 7563 Malvik	73971155 torkild@stud.ntnu.no

Øvre Eiker lokallag

Leder/sekr	Terje Bakken	Kongleveien 21, 3055 Krokstadelva	32877228 terje.bakken@sensawave.com
Nestleder	Bjørn Tore Bollerud	Nyveien, 3322 Darbu	32759644 berit-bo@online.no
Kasserer	Jostein Bakke	Hermanbakken 10, 3050 Mjøndalen	32876908 nkomo@start.no
Styremedlem	Johan-Anton Sandnes	Underlia 28c, 3320 Vestfossen	32700312
	Egil Mikalsen	Postboks 122, 3051 Mjøndalen	92438955
	Christoffer Mikalsen	Postboks 122, 3051 Mjøndalen	
	Rita Rustan	Klarinetten 7A, 3033 Drammen	32885058 gurustan@frisurf.no
Varamedlem	Inger T. Steen	Stenshorne, 3300 Hokksund	32751758 ingerst@frisurf.no
	Arve Olsen	Kløverveien 1, 3360 Geithus	32781208 arve-ol2@frisurf.no
Ringmerking	Anders Hals	Halsgata 3320 Vestfossen	32758154 anders.hals@skog.no
Tårngruppe	Jan T. Bollerud	Dunserudhagan, 3322 Darbu	32750544 j-boller@online.no

Hemsedal lokallag

Bent Fjellheim, 3560 Hemsedal, tlf. 32062272

Geilo lokallag

Bill Sloan, Tubbemyrveien 3, 3580 Geilo

Hole og Ringerike lokallag

Postboks 52, 3529 Røyse

LRSK :

Steinar Stueflotten Damenga 19, 3032 Drammen (steinarstue@c2i.net)

Kendt Myrmo Inngjerdinga 11, 3514 Hønefoss

Lars Thomas Poppe Ringhaugvn. 134b, 3150 Tolvsrød (ltpoppe@hotmail.com)

Jon Ludvig Hals, Stalsbergveien 10, 3360 Geithus

Vegard Bunes, Fjordgløttveien 16, 3530 Røyse (dumetorum@yahoo.com)

Vinteratlas/Hekkefugltelling

Steinar Stueflotten Damenga 19, 3032 Drammen (steinarstue@c2i.net)

Returadresse :
NOF avd. Buskerud
v/Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier

B - BLAD